

δεσπότης αὐτῆς εἶχε τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀνοησίαν νὰ κλειδώσῃ τὴν θύραν, ὥστε ἠναγκάσθημεν διὰ τῆς βίας καὶ δι' οὐκ ὀλίγων προσπαθειῶν ν' ἀνοίξωμεν τὴν μεγάλην πύλην τῆς εἰσόδου. Ἀλλ' ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἦτον ἰσχυρά, καὶ ἀντέστη ἐπὶ πολὺ. Μέχρι τέλους ὅμως ἐνέδωκε καὶ ἐθραύσθη τὸ κάτω τέταρτον αὐτῆς, καὶ ἠναγκαζόμεθα ἡμεῖς ὡς σκώληκες νὰ εἰσέρπωμεν διὰ τῆς ὀπῆς ταύτης.

Εὐτυχῶς ὅμως εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο εἶχον ἐναποτεθῇ καὶ ἐφυλάττοντο τὰ στρώματα τῆς οἰκίας, ὥστε ὠφελήθημεν ἐξ αὐτῶν, εὖρομεν ἀνάπαυσιν ὑπὲρ τὴν συνήθη, καὶ ἐκοιμήθημεν ὀνειρευόμενοι τὰς καλὰς κλίνας καὶ τὸ ἐκλεκτὸν δεῖπνον ᾧ θὰ εἵχομεν ἐὰν εἵχομεν μείνει ἐν Chateau la Mothe.

IV.

Τὴν δ' ἐπιούσαν ἐβαίνομεν βραδέως καὶ ἡσύχως, διερχόμενοι αὖθις διὰ τοῦ Beaugency, ὅτε αἰφνης ῥαγδαῖος πυροβολισμὸς ἐξερράγη ἐμπρὸς ἡμῶν. Καὶ τοῦτο μὲν δὲν ἦτο τίποτε ξένον, ἀλλὰ τὸ πάσης ἡμέρας καὶ πάσης στιγμῆς ἄκουσμα. Ἀλλ' ὅταν καὶ ἡ ἡμετέρα σάλπιγξ ἀνέκρουσε τὸ πολεμιστήριον, τότε ὅλα τὰ βλέμματα ἀντεφλέχθησαν, διότι ἤρχετο καὶ ἡ ἐδική μας σειρά νὰ κατέλθωμεν πάλιν εἰς τὸν χορόν. Ὁρέξαμεν δὲ εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας, ὡς συνηθίζεται, ἵνα εὐχηθῶμεν κατευόδιον εἰς ὃν τινα ἐξ ἡμῶν ἤθελεν ἀπέλθει διὰ τὴν μεγάλην ὁδοίπο-

ίαν, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ ζωὴ ἡμῶν ἀνῆλθεν εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἡ κανονοστοιχία μου ἐξῆλθε τῆς ὁδοῦ πρὸς τ' ἀριστερὰ, καὶ ἐσπεύδομεν μετὰ μεγίστης ταχύτητος πρὸς τὰ νῶτα μικροῦ λόφου ὅστις ἔμελλε νὰ μᾶς ἀρύπτῃ ἀπὸ τῶν Γάλλων τὰς ὄψεις, μέχρις οὗ παραταχθῶμεν ἐπὶ τῆς ὀφρύος αὐτοῦ. Οἱ Γάλλοι, ὡς πάντοτε, ἐπυροβόλουν πολὺ μακρὰν· ὥστε αἱ σφαῖραι αὐτῶν ἀντὶ νὰ προσβάλλωσιν ἐκείνους καθ' ὧν ἐσφενδονίζοντο, προσέβαλλον ἡμᾶς τοὺς ἵσταμένους ὀπίσω αὐτῶν.

Τὴν στιγμὴν ταύτην οἱ Γάλλοι ἐπυροβόλουν διὰ μυδροβόλων Schrapnells, ὧν τὰ δέματα ἐθραύοντο ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν ἡμῶν, ἀφίνοντα ὥραϊον μικρὸν νέφος, ἀγέλην ὁμοιάζον λευκῶν περισσερῶν, καὶ καταπέμπον σφαίρας αἵτινες ἐσύριζον εἰς τὰ ὠτά μας, αἵτινες ὅμως οὐδένα ἔβλαψαν ἐξ ἡμῶν.

Ὅταν δ' ἐφθάσαμεν εἰς τοῦ λόφου τὴν κορυφὴν, χάλαζα μᾶς ὑπεδέχθη σφαιρῶν· ἡ δὲ συρίζουσα μουσικὴ ἣτις τὰς συνώδευεν ἦτον τοιαύτη, ὥστε ὅστις τὴν ἤκουσε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, δι' ὅλης τῆς ζωῆς του δὲν τὴν λησμονεῖ· διὰ πολλοὺς δ' ὑπῆρξε τὸ νεκρώσιμον μέλος.

Καὶ ἡμεῖς ὅμως δὲν εἶχομεν ἔλθει νὰ παίξωμεν. Ἀμα ἀναβάντες ἐστρέψαμεν τὰ πυροβόλα καὶ τὰς δυνάμεις ἡμῶν ἐπὶ οἰκίας ἣτις ἵστατο ἀπέναντι ἡμῶν, καὶ ἦν τὸ ἡμέτερον πεζικὸν μάτην ἐπροσπάθει νὰ καταλάβῃ. Μετὰ τὴν τρίτην δὲ βολὴν ἦν τῇ

ἐπέμψαμεν, ἤρξατο ἡ οἰκία πυρπολουμένη, καὶ οἱ Γάλλοι ἐξήρχοντο. Ἐπειτα δ' ἐδείξαμεν τοὺς ὁδόντας εἰς τὰς γαλλικὰς κανονοστοιχίας, αἵτινες ἦσαν ἐν μέρει παρατεταγμένοι ὀπίσω ὀχυρωμάτων. Καὶ ἐσκόπευον μὲν καὶ αὐτοὶ ἄριστα, καὶ, ὡς ἔλεγον οἱ εἰδότες, πολὺ ἀκριβέστερον παρὰ οἱ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἐν Vionville, ὅπερ καὶ εὐεξήγητον εἶναι, διότι οἱ πυροβολισταὶ οὐκ εἶχομεν ἀπέναντι ἡμῶν ἦσαν οἱ ἐκ τῶν πλοίων ληφθέντες· οὐχ ἦττον ὅμως τοῖς ἀπεδείχθη ὅτι αἱ πρωσσικαὶ βόμβαι ἐξέτελουν τὸ ἔργον των καλλήτερον τῶν ἐδικῶν των, αἵτινες τῷ ὄντι ἔφθανον ἀκριβῶς, ἐνέσκηπτον πλησίον ἡμῶν, ἀναγγέλλουσαι, ὡς ἦτον ἐπόμενον, ἀφευκτον θάνατον, ἐσιώπων ἐπὶ μίαν στιγμὴν, καὶ ἔπειτα ἐξερρήγνυντο σφενδονίζουσαι τὰ τεμάχιά των καθεύτως εἰς τὸν αέρα, χωρὶς νὰ μᾶς βλάψωσιν. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ὅλαι δὲν ἦσαν τόσον ἡμεραι, καὶ πολ-
λαὶ ἐδάγκανον.

Ἀφ' οὗ δ' ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἀντηλλάξαμεν τοὺς μύδρους ἡμῶν πρὸς τοὺς τῶν Γάλλων, χωρὶς ὀριστικοῦ καὶ ταχέος ἀποτελέσματος, ἐπροχωρήσαμεν ὑπὸ τῶν Γάλλων τὸ πῦρ, καὶ ἐπανελάβομεν πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὰ αὐτά. Ἀλλ' ἐκεῖνοι φαίνεται ὅτι δὲν ἐνόησαν τὴν προσέγγισιν ἡμῶν, καὶ ἐπέμενον κατασκάπτοντες τὸν τόπον ἔνθα ἰστάμεθα κατ' ἀρχάς, ἐν ᾧ ἡμεῖς, πολεμοῦντες ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν βολῶν των, καὶ ὀλίγον ἐνοχλούμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐδυνάμεθα ὁπωσοῦν ν' ἀναπνεύσωμεν. Οἱ Γάλλοι δ' ἐξ ἐναντίας

ἀπώλεσαν μετ' ὀλίγον τὴν ἀναπνοὴν, καὶ ἔστρεψαν τὰ νῶτα.

Ἐπανακάμπτοντες δ' εἰς τὰ ἴδια, μετὰ δυσκολίας ἐδυνήθημεν νὰ διέλθωμεν διὰ τῆς πρώτης θέσεως τῆς κανονοστοιχίας ἡμῶν, τόσον τὸ ἔδαφος ἦτον κατάρτυτον καὶ ἀνεστραμμένον ὑπὸ τῶν γαλλικῶν σφαιρῶν. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν, διελθόντες διὰ τῶν θέσεων ὡς κατεῖχον οἱ Γάλλοι, εὔρομεν ἐκεῖ πυροβόλα τινὰ ἀνάσκελα κατακείμενα, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν καὶ ἵππων νεκρῶν πανταχοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Αὕτη ἦτον ἡ μάχη ἡ καλουμένη τοῦ Beangency, ἥτις κατὰ τὰς τότε γαλλικὰς ἐφημερίδας ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἀπόπειρα τοῦ στρατοῦ τῆς Αὐρηλίας ἵνα ἀνακτήσῃται τὴν πόλιν ἧς ἦν ἐπώνυμος, καὶ ἐκεῖθεν σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῆς πρωτευούσης.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραλείψω ἐνταῦθα ἐν ἐπεισόδιον συμβάν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Πρὸς τὴν ἀριστερὰν ἡμῶν πλευρὰν ἦτον παρατεταγμένη Βαυαρικὴ κανονοστοιχία, ἥτις ἐκανονοβόλει μεθ' ὑπερβολικῆς ταχύτητος· ἀποτέλεσμα δὲ τούτου ἦν ὅτι ἐξήντλησε μετ' οὐ πολὺ τὰ ἐφόδιά της. Τότε δ' ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς ὁ λοχαγὸς αὐτῆς, μᾶς ἐζήτησε βολὰς, καὶ ἡμεῖς τῷ ἐδώκαμεν δύο ἀμάξας πλήρεις αὐτῶν. Δυστυχῶς ὅμως διὰ τὸν λοχαγὸν, εἶδε τὸ πρᾶγμα ὁ ἡμέτερος συνταγματάρχης, ὅστις ἦν γνωστὸς ἐπ' αὐστηρότητι, καὶ πορευθεὶς ἀμέσως πρὸς αὐτὸν τῷ εἶπε·—«Κύριε λοχαγέ, εἰμὶ ὁ συνταγματάρχης τῶν κανονοστοιχιῶν τούτων, καὶ ὡς ἀνώτερός σας σᾶς

διατάττω νὰ πυροβολῆτε ἥττον ταχέως. Ἡμεῖς δὲν φέρομεν μεθ' ἡμῶν τόσας σφαίρας ὥστε νὰ τὰς χαρίζωμεν εἰς ἀνθρώπους οἵτινες τὰς σκορπίζουσιν. Ἐμάθομεν νὰ κάμνωμεν καλῆτέραν χρῆσιν αὐτῶν. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ μοὶ δώσητε καὶ πάλιν ἀφορμὴν νὰ σᾶς ἐπιπλήξω.» Χαιρετήσας δ' ὁ λοχαγὸς στρατιωτικῶς, ἀπεκρίθη·—«Κατὰ τὰς διαταγὰς σας, Κύριε συνταγματάρχχα.» Ἐν ᾧ δ' οὗτος τῷ ἔστρεφε τὰ νῶτα ἀπομακρυνόμενος, προσελθὼν εὐφροσύνης πρὸς τὸν λοχαγὸν νὰ τῷ ἀναφέρῃ τι, τὸν ὠνόμασε «Βασιλικὴ Ὑψηλότης.» Τότε ὁ συνταγματάρχης ἠρώτησέ τινα τίς ἦτον ὁ λοχαγὸς του, οὗτος δ' ἀπεκρίθη ὅτι ἦτον ὁ πρίγκιψ Λουδοβίκος τῆς Βαυαρίας. Ἀμα δὲ τοῦτο ἀκούσας, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν λοχαγὸν, καὶ καταβὰς τοῦ ἵππου, ἐχαιρέτησεν αὐτὸν βαθέως καὶ τῷ εἶπε· «Μὲ συγχωρεῖτε, ὑψηλότατε. Ὅτε σᾶς ἀπέτεινον τοὺς λόγους ἐκείνους δὲν ἤξευρον τίς εἴσθε. Οὐχ ἦττον ὁμῶς ἐπιμένω εἰς αὐτούς.» Ἡ εὐσταθὲς αὕτη διαγωγὴ του πολὺ μᾶς ηὐχαρίστησε.

III.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ καιρὸς ὅστις παρῆλθεν ἀφ' ὅτου ἀφήσαμεν τὴν Αὐρηλίαν μέχρις οὗ ἀφίχθημεν εἰς le Mans ὑπῆρξε δι' ἡμᾶς ὁ σκληρότερος ὅλου τοῦ πολέμου. Ἡμεθα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ δριμυτάτου χειμῶνος, καὶ πᾶσαι αἱ ἀναμνήσεις μου διασταυροῦνται ὑπὸ λευκῶν ἀγρῶν, θυελλῶν, χιόνος, σκυθικοῦ ψύ-